

FÜGGETLEN LAPOK

Az előfizetési pénzek... A lap kezelését illető minden tárgyak...

Kassavidéke jul. 29.

A magy. kath. autonómia ügyéről, a lapokban hozott közlés szerint...

E körülmény tagadhatlanul solidaris kapesot teteleztet fel a nm. püspöki...

A hivatalos jelentés szerént most már a vegyes értekezlet fog bekövetkezni.

Kik lesznek ezen vegyes kath. értekezlet tényezői?

Választás, vagy meghívás által fog-e ezen vegyes értekezlet létrejönni.

Mily census (sit venia verbo) fogadjatik el az értekezlet világi és egyházi tagjainak összehozásánál?

Minden kérdések szerény véleményem szerint sokkal fontosabbak, sem hogy azok fölött, nm. püspökeink kegyes elnézése mellett, a jó ügy érdekében ne nyilatkozhatnám.

Sőt ezt annnyival inkább vélem teheni, minthogy a hivatalos újság, midőn az autonómia legújabb stadiumáról jelentést tett, megelégedett az általánosossággal, s részletesebb felvilágosítást nem adott.

A „Füg. Lapok“ multkori számában, ugy látszik a szerkesztő ur iszonak vélte, ezen körülmény fölött nézetét elmondani. Azt tartom, a káptalanok jelenléte a vegyes értekezleten nemcsak oportunos, hanem szükséges is.

Jó lenne talán, ha a formaszertőség mindjárt kezdetben is megtartatnék. Mert ha a világiak jelenléte a vegyes értekezleten fontos és szükséges, szintoly fontos és szükséges nm. főpástoraink mellett az alsópapság jelenléte is.

Az első esetben, ha t. i. választás küldi a kath. világiakat a vegyes ülésre, a vegyes ülés eredménye és jellege nyilvános, ha pedig meghívás, ugy annak magán kihatása lesz.

Ha meghívás által jön létre a vegyes értekezlet, akkor az alsó papság is legyen arra megfelelő arányban hivatalos, ha választás által, történjenek választások e czérra az alsópapság kebelében is.

Epontra nézve mi sem értünk egyet a törvényjavaslat irányával, miután mi tanzsabadságot és nem állammonopoliumot akarunk. De azon fölfogást, melynek az „U. K.“ kifejezést ad, midőn a népiskolák fedezésére, a miniszter ur által kivetteti szándékolt községi és nem fejedelmi adó miatt az 1867-diki törvényeink alapját támadja meg, határozottan visszautasítjuk.

Midőn ezeket irtam volna, távol állott fölem utjába állani, kezdeményező igen tisztelt főpástorainknak. Ők mindenkor szives türelemmel voltak a szabadvélemények iránt, legkivált ott, ahol azok egyházunk és hazánk szent érdekeire vonatkoztak.

Monostori.

Válasz és hozzászólás.

Pest, jul. 28.

A magyar közoktatásiügyi miniszterium reformtervééről a fátol legnagyobb részét le van lebontva. A népiskolai oktatás és iskolai ügy tárgyában törvényjavaslat van le téve a képviselőház asztalára.

A kormányajtó szintegy, mint az ellenzék, tüzetes elemzéseket hozott e törvényjavaslatról, s bár a paedagogium elveit illetőleg lényeges eltéréseket olvastunk ezen nyilatkozatokban, egy érintkezési pont abban mégis összehozta e differenciákat, hogy t. i. a közös elemi tanodák által az iskola elválasztása az egyháztól tetteleg érvényesíteni fog.

E felfogása a nevezett népiskolaügyi törvényjavaslatnak egyoldalú, valamint egyoldalú volt az ellenzékí sajátban kifejezést nyert azon nézet, mely talán csak azért mondatott ki, hogy maga a kormány is elijedjen a cultus miniszter urnak merész reform kezdeményétől — hogy t. i. a törvényjavaslat nem csak az egyháztól választja el az iskolát, hanem az államtól is.

Igy hozatott az egyház-állam érdeke elntétebe báró Eötvös József őr excaájának iskalareformjával.

Az „Uj Korszak“ számában Schwarz Gyula ur veszi bönezés alá, a szőnyegen forgó törvényjavaslatot. Schwarz Gyula ur ugy látszik legkevésbő sem érezte magát lekötözve azon körülmény által, hogy a népiskolaügyi törvényjavaslat több pontja az ő reformeszméit visszhangozza. Sch. Gy. ur ériuntet cikkekben oda utal, hogy báró Eötvös József őr excaájának törvényjavaslata a valóságfekezeti kérdésen kívül, még más oldalról is észegzhető; hogy a törvényjavaslat, szerkezetre és nyelvezetre nézve, épen nem számítható a „legsikerteltebbek“ közé.

E hibányok azonban a közvélemény szerént, nem a nagy hírű államférfiú közvetlen tévedéséből, hanem azon sajnós körülményből származtak, melyek mindannyiszor és mindenütt szük ségkép beállanak, a hol az egy miniszter hivatalos irodájában nem kellő szakértelmű örök által környezettik. Ez nehezíti meg magas szemű cultusz miniszteritink missiójának betöltését, és e fölött minden hazafi sajuátalát fejezi ki, meglevén gyöződvé, hogy valahányszor még eddig báró Eötvös József őr excaájának közoktatásiügyi intézkedéseit részrehajlatlan és őszinte bírálat alá vette, s ezen intézkedések fölött nem tetszését nyilvanítá, ennek korántsem a miniszter ur magas nívelttségű és korszerű világnézeti személyiségének közvetlen értelmi működése, hanem mindig inkább alárendelt hivatalnokainak és tanácsadóinak gyarlósága volt oka.

A törvényjavaslat hiányainak így indokolt bemutatása után, az Uj Korszak a népevelési ügynek ezen fontos mozzanatát a budget kérdéssel hozza kapcsolatba, mint hogy azzal a törvényjavaslat szoros összefüggésben áll. Ugy látszik ezen törvényjavaslat nem csak a felekezeti iskolákat államiskolákká át alakítani, de még a politikai községek által az állam részéről megszabott normatív iskolák köteles számán fölül, mint az „Uj. Korszak“ mondja — merő magán buzgalomból ne talán állitandott népiskolákká kat is szabályozni igyekszik. Pénzt azonban az állam ezen iskolákra nem ad, hanem a közoktatási intézkedés lényeges jogaitól megfosztott politikai községekkal akarja a törvényjavaslat ezen népiskolák összes költségeit fizettetni.

Epontra nézve mi sem értünk egyet a törvényjavaslat irányával, miután mi tanzsabadságot és nem állammonopoliumot akarunk. De azon fölfogást, melynek az „U. K.“ kifejezést ad, midőn a népiskolák fedezésére, a miniszter ur által kivetteti szándékolt községi és nem fejedelmi adó miatt az 1867-diki törvényeink alapját támadja meg, határozottan visszautasítjuk. Elismertjük, hogy a támadás, melyet Schwarz Gyula ezuttal az Auszriávali real-unio ellen tett, tartalmasabb és tudományosan rendszeresebb, mint mindazon támadások, melyeknek olvasó közönségünk az 1865. deczember 10-dikére egybehívott országgyűlés megnyilta óta tanuja volt; de azért még sem tesszük magunkévá azon corollariumokat, melyeket Kossuth tudós barátja az általa közölt szám adatokból lehoz. Schwarz Gyula inti a közoktatásiügyi minisztert, hogy „ha nem akar majdan udvaroncok közé számítottani, kik — Magyarországnak művelődési államalakulását meggátolták, követelje a „közös“ hadsereg leszállítását vagy — mondjon le.“ E szerint a „Közoktatásiügyi Reform“ általunk igen tisztelt szerzője csakugyan azt hiszi; hogy Magyarország még ma sem tartozik a művelődési államok, hanem csak a patrimonialis államok közé. Ez épen a falsum. Hazánk közművelődési tekintetben bátrább áll ugyan, mint állhatna, de azért mégis művelődési állam; ez pedig nem tegnap, nem 1848. hanem azon idő óta, midőn a feudális rendszer végleg megtörtetett. Az, hogy valamely ország

mindketten elválaszthatlanul együvé tartozunk és ezen kívül politikai léte- lünkre nézve más támpontot keresnünk nem szabad. Azon fokozott német szellem pedig, melyet a lövészünnepegy jellemzett, világosan megmutatta, hogy a németosztrákok sem mondtak le a nagy Németország eszméjéről. Azonban elmult már azon idő, midőn Ausztria és Németország egy czérra törekedett, midőn mindkettőnek ugyan azon egy politikai küldetése volt.

A lövészünnepegy mind osztrák, mind idegen szónokainak nem kellett volna feledni, hogy német földön vannak ugyan, de nem Németország földjén. „Egység és szabadság!“ ezek a bécsi lövészünnepegy jelszavai voltak, és ha a lajhántuli testvéreink ezen németegységet nem nevezhetik is sajátjuknak, vigasztalhatják magukat azzal, hogy s zabadságuk van s hogy e tekintetben többi német testvéreik csak irigy szemmel nézhetik őket.

Tekintsünk át Poroszországba, az iger ugyan a németeknek egységet, de a szabadságról mélyen hallgat és sok idő telik le, míg ezen feudális katonai államban a szabadság is fölvirulhat. Azon szavak, melyeket dr. Zelinka, bécsi polgármester a szöszéken mondott: „Ausztria szabad országgá lön“ a lövészünnepegy minden vendégeinek szívét átlengette; de nevezetesen az osztrák-németek ne feledjék, hogy annak kivételében mi is részesek válunk s érdemünk van azon szabadság kivívásában. Azért minden tiszteletet és dícsősséget nem csupán a német, hanem az osztrák névből is keressenek.

Bécs néhány napra ismét oly képet mutatott, mint valaha, midőn a hatalmas német-római császárság központja volt. Az ünnepegy, mely a napokban falai közt tartatott, daczára a kedvezőtlen időviszonyoknak, úgy igen komoly politikai jelentőséggel bír, melynek horderejét becsmérlelni épen nem szabad. Mind azon férfiak, kik a testvérelés ezen ünnepegyére a legtávolabbi német tartományokból sereglettek egybe, mind azon ezernyi ezerek egy szíve, egy lélek által hevítve s mindannyian egyetlen szót, mely gyujtva futotta át a tömeget, visszhangoztattak s ez egyetlen közóhájt fejezték ki: egy egysült szabad német ország.

Mindnyájtan tudjuk, milyen fontos szerepet játszik a nyelv a népek életében. Megtörténik ugyan, hogy politikai események folytán egy nép, mely eredetileg egy és közös nyelvvel bír, kénytelen több ágra elszakadni és más nyelvű népekkel szövetkezni; mindamelly ilyen körülmények közt is a közös leszármazás, közös nyelv nagy szemlemi hatalmat képez. Az összefatásnak eme kiirthatlan vonzalma, az egyesülés sóhají az annyai részre darabolt német népeket is folyton ösztönzi, s ahol csak német lakik, Helvetia és Tirol jégborította hegyein, az éjszaki tenger homoklepte sivatagain és Éjszák-amerika legtávolabbi völgyeiben, mind csak az egyetlen óhajt kiáltják: egy egysült szabad német ország.

A németek Ausztriában soha sem fogják feledni, hogy ők Németországból érőszak által szorítottak ki, ők, kik eddig minden közös német ügyben, a politikában ugy, mint a tudományokban és művészetekben, békében mint a harcban folyton tevékeny és kiváló befolyást gyakoroltak, Sadova és Königsgrätz folytán erőhatalommal lettek elszakasztva azon szövetségűtől, mely a századok hatalma által megszilárdított. Hogy a közösség ezen érzete mily mély gyökerekkel bír a német népek közt, megmutatta ezen lövészünnepegy. Németország általános véleménye még soha sem adta föl azon eszmét és meggyőződést, hogy az osztráknémetek hozzá tartozó nép, mit az osztrákok hasonlóan rokonérzettel viszonoztak.

Az osztrákoknak németországgal rokonszenvet előtűnk magyarok előtt épen nem új, melyen nem is lehet megütöközniük. De „nincs Ausztria Magyarország nélkül“ és nincs Magyarország Ausztria nélkül“ e maxima képezi az alapot, melyre mai dualisticus államéletünk építettett. Ezen tétel szerént

Az „Independance belge“ s utána a magyar lapok is közlik a birodalmi kancellárnak a pápai allocutiora adott választát. Átveszünk azt mi is, és egész terjedelmében közöljük. Így hangzik az:

Önök június 22. és 23. ról szóló tudósításával együtt kaptam szövegét azon allocutiónak, melyet ő Szentsege jun. 22-kén tartott a consistoriumban.

Exccllentiátat már értesitettem távirati uton azon szomorító benyomás fölül, mit az itt előírdőzött. Azon magyarázatok, melyekkel ön az okmányt 23 ki tudósításában kiséri, nem képezek a hatást gyengíteni.

Mi méltányoljuk ugyan azon figyelmet, mely a császár ő Felsege iránt szem előtt tartatott, s ő Felsege bizonyosan nem maradt érzéketlen az iránt. Hinni akarjuk, a mit excellentiád mond, hogy ezen allocutiót összehasonlítva a szent szék más nyilatkozataival, azt fogjuk észrevenni, miszerint igyekeztek abban oly szelid kifejezéseket használni, a miüket csak lehetett.

Mindamellyel kétségbevonhatlan marad az, hogy azon hang, melyet ő Szentsege használt, ő Felsege kormánya és az ausztriai újabb intézményekkel szemben oly éles, hogy a miatt némi joggal emelhetünk panaszt. Nem akarok ez alkalommal oly polemiába bele bocsátkozni, mely nem egyezik azon tisztelettel, mely a szent szék iránt viseltem az e békülékeny indulattal. Daczára ennek, nem hallgathatom el nézeteimet, melyeket excellentiád sziveskedni fog a római udvar tudomására juttatni.

Mindenekelőtt lehetetlen részünkről a szent Atya azon kötelezettségét (obligatiót) elfogadni, mely szerint ő bizonyos előzetes esetek szerint kénytelenek eljárni, s Ausztria irányában oly módon fellépni, mint más államok ellenében, melyek iránt panaszra okot talált.

Lehet-e itt hasonlatot találni? Megtámadtuk-e mi az egyház területét? Elnyomtuk-e a katholika vallást vagy annak szögait? Amde e nézve ily hasonlatoktól, jogositva vagyunk azt állítani, hogy Európában egyetlen egy ország sem létezik, hol a katholikus egyház, daczára a május 25-ki törvényeknek, oly kiváltságos állásban legyen, mint épen Ausztriában. Ezen tény figyelembe kellett volna hogy vettessék, s nem kellett volna aacsászári kormánytól oly módon kárkoztatni, mint azt tevék oly kormányokkal, melyek más módon képeztek ellenzékét az egyház ellenében.

Mi teljesen felfogjuk azt, hogy a szent Atya elmulasztatlannak tartotta azon törvények ellen felszólalni, melyek által az 1855 ki helyzet átalakított. Mi el voltunk készölve egy ily lépésre és hallgatással mellőzhettük volna még akkor is, ha kevésbé békésen hangzott volna az okmány, azonban az, a mit ellenmondás nélkül nem hagyhatunk, az, hogy abban azon alapelvek kárbotatnának, melyek Ausztria újabb intézményei nyugszanak.

Ezen törvények kérdésen kívül fekvők. Mikor a szent szék azokat ily módon megtámadja, megsérti a legmélyebben a nemzet érzületét, s oly horderőt ad ez ügynek, a mi az egyház érdekében is igen szomorító. A helyett, hogy azon elveknak, melyek Ausztria jelen kormányát vezérik, s a népek és fejedlem közi szerencsés egyetértés szelleményei, alkalmazása ellen küzdené, magukat emez alapelveket támadja meg.

A szent szék tehát oly tárgyakra is kiterjeszti felszólamlását, melyeket semmiképpen sem ismerhetünk el hatásköréhez tartozónak. Elkieseríti azon kérdést, mely különben is izgalomba hozta a kedélyeket, midőn oly térré lép, melyen a politikai szeszvedélyek a vallásiakkal szövetkeznek. Nehezíti végre a kormány békés magatartását, oly törvényekre mondván ki a kárbotatást, melyek az egyház szabadságának elvét foglalják magukban, s ekkép kárpotáltatnak az egyháznak azon előjogokért, melyeket imént vesztett el. Nem lesz az sem fölösleges, újabb felemelteni, hogy ezen törvények az egyház tulajdonát, Ausztriában ez idő szerint élvezett birtokát világos szavakkal biztosítsák. Ezen rendelkezés is azt mutatja, hogy ama törvények az egyházra nézve nem ellenséges jellegűek, meghagyván az egyházat oly jogok birtokában, melyekből sok országban megfosztott. Nem tartozik hozzám a felett itelni, mennyiben volna az utóbbi körülmény megfontolása képes a római udvar felfogásának enyhítésére befolyalni. De nézetem szerint minden kétséget kizáró körülmény az, hogy Ausztria lakossága vigaszt fog abban a gondolatban találni, mikép több mint egy jó kath. ország analog törvényeknek engedelmessékedik és annak daczára békében él az egyházzal, és nevezetesen Európában egy nagy és hatalmas ország létezik, melynek szabadságra és haladásra irányuló törekvései mindenkor karöltve jártak a kath. hithez való kiváló ragaszkodásával, s bárha hasonló utálatos törvények alatt áll, a legújabb időkg a szent szék legkíméletesebb rokonszenvének őrvendeni szerencsés volt.

Jun. 17-én kelt újabb jegyzékemben előre láttam azon kelletlen következményeket, melyeket az allocutió maga után vonand, ha a legmérsékletesebb kifejezések határán túl megy. Igen sajnáolom, hogy a római udvar előrelátásomat több figyelemre nem méltatta. Azóta teljesült, a mit előre mondtam. Nem hiszem, hogy a birodalom kath. lakosai mai napság több buzgalmat fognának vallásuk iránt tanusítani, mint korábban. Ellenkezőleg, épen azt látjuk, hogy az egyház, a papság és a pápa ellen irányult támadások heve csak fokozódott. Az ellenségeskedések szükebb térré szorítottak volna és könnyebben győztek volna le, ha a pápai allocutió kizárólag a május 15-ki törvényben előforduló részletes kérdésekre szorítottok.

Mielőtt bezárom soraimat, kénytelen vagyok azon kinos meglepetést felemlíteni, melyet az allocutió végszavaiiban a magyar püspökökhöz intézett felhívás okozott. En azt tartom, hogy Róma szerencsésnek mondhatja magát azon tapintattal, az tartózkodással szemben, melyet Magyarországnban ezen kényes kérdésben tapasztalt. Semmi szü alatt sem volna kívánatos újabb vitákat kelteni s a régibb zavarokat fokozni. Nézetünk szerint nagyon is a római curia érdekében áll, hogy Magyarország a nemzet bizalmatlanságát fel ne keltse maga ellen. Az idegen nyomának még látszata is épen ellenkező eredményt szülne ezen nemzetnél, miut a minöt a curia vár, és csakhamar oly zivatar keletkeznék a római curia ellen, minő jelenleg a Lajthán innen dühög.

Ezek azon megjegyzések, melyeket a pápai allocutió bennünk keltett. Ne titkolja ezeket ő excljától bíbornok államtitkártól. Mi továbbra is azon az uton haladunk, melyet magunknak választottunk. Midőn továbbra is fenartjuk az állam jogait és a törvényeknek tiszteletet szerzünk, az egyházat is békésen meghagyjuk azon szabadságok élvezésében, melyeket törvényeink nyujtanak neki, s törekedni fogunk, hogy az állam és egyház viszonyában a békeesség és méltányosság szelleme uralkodjék.

Az „Independance belge“ s utána a magyar lapok is közlik a birodalmi kancellárnak a pápai allocutiora adott választát. Átveszünk azt mi is, és egész terjedelmében közöljük. Így hangzik az:

Önök június 22. és 23. ról szóló tudósításával együtt kaptam szövegét azon allocutiónak, melyet ő Szentsege jun. 22-kén tartott a consistoriumban.

Exccllentiátat már értesitettem távirati uton azon szomorító benyomás fölül, mit az itt előírdőzött. Azon magyarázatok, melyekkel ön az okmányt 23 ki tudósításában kiséri, nem képezek a hatást gyengíteni.

Mi méltányoljuk ugyan azon figyelmet, mely a császár ő Felsege iránt szem előtt tartatott, s ő Felsege bizonyosan nem maradt érzéketlen az iránt. Hinni akarjuk, a mit excellentiád mond, hogy ezen allocutiót összehasonlítva a szent szék más nyilatkozataival, azt fogjuk észrevenni, miszerint igyekeztek abban oly szelid kifejezéseket használni, a miüket csak lehetett.

Mindamellyel kétségbevonhatlan marad az, hogy azon hang, melyet ő Szentsege használt, ő Felsege kormánya és az ausztriai újabb intézményekkel szemben oly éles, hogy a miatt némi joggal emelhetünk panaszt. Nem akarok ez alkalommal oly polemiába bele bocsátkozni, mely nem egyezik azon tisztelettel, mely a szent szék iránt viseltem az e békülékeny indulattal. Daczára ennek, nem hallgathatom el nézeteimet, melyeket excellentiád sziveskedni fog a római udvar tudomására juttatni.

Mindenekelőtt lehetetlen részünkről a szent Atya azon kötelezettségét (obligatiót) elfogadni, mely szerint ő bizonyos előzetes esetek szerint kénytelenek eljárni, s Ausztria irányában oly módon fellépni, mint más államok ellenében, melyek iránt panaszra okot talált.

Lehet-e itt hasonlatot találni? Megtámadtuk-e mi az egyház területét? Elnyomtuk-e a katholika vallást vagy annak szögait? Amde e nézve ily hasonlatoktól, jogositva vagyunk azt állítani, hogy Európában egyetlen egy ország sem létezik, hol a katholikus egyház, daczára a május 25-ki törvényeknek, oly kiváltságos állásban legyen, mint épen Ausztriában. Ezen tény figyelembe kellett volna hogy vettessék, s nem kellett volna aacsászári kormánytól oly módon kárkoztatni, mint azt tevék oly kormányokkal, melyek más módon képeztek ellenzékét az egyház ellenében.

Mi teljesen felfogjuk azt, hogy a szent Atya elmulasztatlannak tartotta azon törvények ellen felszólalni, melyek által az 1855 ki helyzet átalakított. Mi el voltunk készölve egy ily lépésre és hallgatással mellőzhettük volna még akkor is, ha kevésbé békésen hangzott volna az okmány, azonban az, a mit ellenmondás nélkül nem hagyhatunk, az, hogy abban azon alapelvek kárbotatnának, melyek Ausztria újabb intézményei nyugszanak.

Ezen törvények kérdésen kívül fekvők. Mikor a szent szék azokat ily módon megtámadja, megsérti a legmélyebben a nemzet érzületét, s oly horderőt ad ez ügynek, a mi az egyház érdekében is igen szomorító. A helyett, hogy azon elveknak, melyek Ausztria jelen kormányát vezérik, s a népek és fejedlem közi szerencsés egyetértés szelleményei, alkalmazása ellen küzdené, magukat emez alapelveket támadja meg.

A szent szék tehát oly tárgyakra is kiterjeszti felszólamlását, melyeket semmiképpen sem ismerhetünk el hatásköréhez tartozónak. Elkieseríti azon kérdést, mely különben is izgalomba hozta a kedélyeket, midőn oly térré lép, melyen a politikai szeszvedélyek a vallásiakkal szövetkeznek. Nehezíti végre a kormány békés magatartását, oly törvényekre mondván ki a kárbotatást, melyek az egyház szabadságának elvét foglalják magukban, s ekkép kárpotáltatnak az egyháznak azon előjogokért, melyeket imént vesztett el. Nem lesz az sem fölösleges, újabb felemelteni, hogy ezen törvények az egyház tulajdonát, Ausztriában ez idő szerint élvezett birtokát világos szavakkal biztosítsák. Ezen rendelkezés is azt mutatja, hogy ama törvények az egyházra nézve nem ellenséges jellegűek, meghagyván az egyházat oly jogok birtokában, melyekből sok országban megfosztott. Nem tartozik hozzám a felett itelni, mennyiben volna az utóbbi körülmény megfontolása képes a római udvar felfogásának enyhítésére befolyalni. De nézetem szerint minden kétséget kizáró körülmény az, hogy Ausztria lakossága vigaszt fog abban a gondolatban találni, mikép több mint egy jó kath. ország analog törvényeknek engedelmessékedik és annak daczára békében él az egyházzal, és nevezetesen Európában egy nagy és hatalmas ország létezik, melynek szabadságra és haladásra irányuló törekvései mindenkor karöltve jártak a kath. hithez való kiváló ragaszkodásával, s bárha hasonló utálatos törvények alatt áll, a legújabb időkg a szent szék legkíméletesebb rokonszenvének őrvendeni szerencsés volt.

Jun. 17-én kelt újabb jegyzékemben előre láttam azon kelletlen következményeket, melyeket az allocutió maga után vonand, ha a legmérsékletesebb kifejezések határán túl megy. Igen sajnáolom, hogy a római udvar előrelátásomat több figyelemre nem méltatta. Azóta teljesült, a mit előre mondtam. Nem hiszem, hogy a birodalom kath. lakosai mai napság több buzgalmat fognának vallásuk iránt tanusítani, mint korábban. Ellenkezőleg, épen azt látjuk, hogy az egyház, a papság és a pápa ellen irányult támadások heve csak fokozódott. Az ellenségeskedések szükebb térré szorítottak volna és könnyebben győztek volna le, ha a pápai allocutió kizárólag a május 15-ki törvényben előforduló részletes kérdésekre szorítottok.

Mielőtt bezárom soraimat, kénytelen vagyok azon kinos meglepetést felemlíteni, melyet az allocutió végszavaiiban a magyar püspökökhöz intézett felhívás okozott. En azt tartom, hogy Róma szerencsésnek mondhatja magát azon tapintattal, az tartózkodással szemben, melyet Magyarországnban ezen kényes kérdésben tapasztalt. Semmi szü alatt sem volna kívánatos újabb vitákat kelteni s a régibb zavarokat fokozni. Nézetünk szerint nagyon is a római curia érdekében áll, hogy Magyarország a nemzet bizalmatlanságát fel ne keltse maga ellen. Az idegen nyomának még látszata is épen ellenkező eredményt szülne ezen nemzetnél, miut a minöt a curia vár, és csakhamar oly zivatar keletkeznék a római curia ellen, minő jelenleg a Lajthán innen dühög.

Ezek azon megjegyzések, melyeket a pápai allocutió bennünk keltett. Ne titkolja ezeket ő excljától bíbornok államtitkártól. Mi továbbra is azon az uton haladunk, melyet magunknak választottunk. Midőn továbbra is fenartjuk az állam jogait és a törvényeknek tiszteletet szerzünk, az egyházat is békésen meghagyjuk azon szabadságok élvezésében, melyeket törvényeink nyujtanak neki, s törekedni fogunk, hogy az állam és egyház viszonyában a békeesség és méltányosság szelleme uralkodjék.

* Tetszük azt mi.

Szerk.

PROFUMA VILMOS, M. A. N. N.

T Ö Z S D E.

Pesti áru- és értéktőzsde július 31. én.			Magyar értékpapírok árkelete.			Bécsi börze július 30. án.			Részvények.			Elsőbbségi kötvények.			
			Árva	Tartva	Árva	Tartva	Árva	Tartva	Árva	Tartva	Árva	Tartva	Árva	Tartva	
Gabna-árak.			Pesti keresked. bank			Államadósság.			Nemzeti bank			1862. Erzsébet vasút			
Buza bányási	84-85	4.65-4.80	630-	640-	56.85	57-	741.-	742.-	216.80	217.-	120.50	121.-	1867. államvasút	120.50	121.-
" tiszai	87-88	5.40-5.50	198-	200-	60.70	60.90	94.25	94.75	636.-	637.-	89.25	89.75	Déli vasút	89.25	89.75
" pesti	87-88	5.40-5.50	242-	245-	69.70	69.90	636.-	637.-	157.50	158.-	88.75	89.25	Cseh nyugati vasút	88.75	89.25
Kétszeres	87-88	5.40-5.50	1500-	1510-	59.50	59.70	157.50	158.-	182.-	185.-	95.-	95.25	Tiszai vasút	95.-	95.25
Roza	78-80	3.25-3.85	423-	425-	88.30	88.50	182.-	185.-	19.-	19.03	95.-	95.25	Gal. Károly Lajos vasút	95.-	95.25
Árpa serfőzésre	68-70	2.15-2.40	1130-	1140-	76.80	77.30	255.20	255.40	255.20	255.40	76.-	76.50	Magyar északi vasút	76.-	76.50
Zab etetésre	68-70	1.90-2.10	640-	645-	74.25	74.75	181.40	181.60	209.25	209.75	81.-	81.50	Lemberg-északi vasút	81.-	81.50
Kukorica bányási	46-48	1.40-1.45	505-	510-	70.75	71.25	167.75	168.25	155.75	156.25	93.50	94.-	Magyar északi vasút	93.50	94.-
Sab új		2.60-2.65	645-	650-			209.25	209.75	152.-	154.-			Erzsébet vasút		
Rőles		4.-4.60	530-	535-			155.75	156.25	80.-	84.-			Gal. Károly Lajos vasút		
Bepoz		5.40-5.60	235-	237-			152.25	152.50	152.-	154.-			Cseh nyug. vasút		
		5.40-5.60	630-	635-					152.-	154.-			Tiszai vasút		
		5.40-5.60	630-	635-					152.-	154.-			Magyar északi vasút		
		5.40-5.60	240-	245-					152.-	154.-			I-só erdélyi vasút		
		5.40-5.60	265-	270-					152.-	154.-			I-só ausztriai Dunagőzhajó-		
		5.40-5.60	82-1/2	82-3/4					435-	440-			zasi társaság		
		5.40-5.60	624-	626-									Pesti lánchíd		
		5.40-5.60	390-	400-											
		5.40-5.60	412-	420-											
		5.40-5.60	64-	86-											
		5.40-5.60	96-1/2	97-											

HIRDETÉSEK.

Misemondó ruhák

harisnyák és czi-
pluviálék, dal-
matikák, albak,
rochették, velumok,
vánkusok, egyházi
iskolai és czéh lobo-
gok, oltár terítők,
infulák, kesztyűk,

valamint mindennemű
E G Y H Á Z I S Z E R E K
legjutányosabb áron

OBERBAUER ALAJOS
kaphatók
egyárraktárában Váci-utca 15. sz. Pesten.
Arjegyzékek és minden utasítás kívánatra beklüldetik.

29. SZ. URBAN KÁROLY KÖFARAGÓ

Pesten, kerepesi-ut 29. sz. a.

ajánlja magát mindennemű
siremlékek, szobrok és egyházi oltárok
elkészítésére.

Továbbá elvállal bárminemű
épitkezési munkákat
a legolcsóbb áron.

Vidéki megrendelések a legpontosabban eszközöltetnek.

A new-yorki Singer manufacturing Company.

Válóli amerikai varrógépet

Minden gép tökéletes jótállás mellett adatik el.
Fűzésre a legújabb divat szerinti hölgyöltözésekre megrendelések el-
fogadhatók.

Rothe L. F.
Főlegnéző Magyarországon a névelők tartományára nézve.
Pesten, Váci utca 18. (Nemzeti szálloda).

PROFUMA VILMOS,
egyetem-tér 3. szám Pesten ajánlja,
dísz- és norimbergi áruk
választékos raktárát,
hol a legjutányosabb áron vásárolhatni.

Aigner és Rautmann
könyvkereskedése
PESTEN,
VÁCZI UTCA 18. szám.

„NEMZETI SZÁLLODA.”

Ezenmel van szerencsénk a t. cz. Rodolombherceget napjaink meg-
nyit könyvkereskedésünkre figyelemmel, s ezen intézkedést
szíves partfogadásukla különösen ajánljuk. Könyvkereskedésünk folyvást
gazdagon felszerelt tára lend a jelszó régi, egy mint újabb és
legújabb honi és külföldi

egyetememes irodalomnak.

Üzletünk nemcsak mindennemű szakmivűvek (egyházi, jog-
tudományi, orvosnani stb.), hanem imakönyvek, földgöm-
bők, aczél és fényképek, díszművek és térképek oly bőség-
ben lesz mindenkori, hogy vidékre is szívesen küldünk ki megtekinté-
stül és valasztástul. Szíves megrendeléseket és megfizetés-
nek a legnagyobb pontosságal felküldjük meg.
Mindem szak- és nyelvből könyvjegyzékekkel ingyen
szolgálok.

Különben bármily czimű, bárhon és barki által hirtetett könyvek
stb. ugyanazon áron kereskedésünkben is kaphatók.

Az első cs. kir. szabad. dunagőzhajózási társaság.

Alulirt igazgatóság tisztelettel jelenti, hogy a helyigözösök
vasárnap folyó évi május hó 24-től fogva
Pest, Császárfürdő és O-Buda között.
6 ó r á n k é n t
hétköznapiakon reggeli 6 órától esti 8 óráig, vasárnap és ünnepnapokon reggeli 6 órától esti 9 óráig
fognak közlekedni.

Pest, 1868. évi május hó 23-én.

Az első cs. k. szab. dunagőzhajózási társaság
forgalmi igazgatósága Magyarországon.

Pest 1868. Gyorssajtóműve az Első magyar egyetlet könyvnyomdának (Büchler, Harsányi Nagy) 3 korona-utca 18. szám alatt.

II. ÉV
Magyar
Ezen
Bélg
5 kr.

A széke
értekez

Főm

Kath
XX. czi
autonmi
mündedi
fehervári
mint vill
autonmi
szegülv
relmével
vallásunk
szerint
főpásztor
lyével o
egyházm
mint ko
zetéből
autonmi
milyet az
kiván.

Mulh
ennélfog
lunk oly
tése s a
végett a
arányosa
püspöki
arány és
folyást.

Napja
nyomaték
házunk
akartuk
zessel a
és az or
tézni hat
mány és
gyamolítá
sét kértü
püspöki
sége vál
kájában.

Hercz
zönséghe
s magyar
té, hogy
mánya
gosan kö
egyházi a
szeres sz
kába véte
körülmen
getősnek
ged bizo
gandnja
zönség és
egyházm
sabb élet
vezendő a

Ezen
let midőn
szentül t
veit, hog
egyház s
lépni, nem
viszketeg
zánk igaz
özintesség
kölestana
münk egy
ségeinek
házmegye
vasát esa
rinti szer
Kik is
nyilatkoz
reményben
valamint a
vált és
mény keg
tisztelte
Kelt
lius 7. a k
szegült
mánya.

Nmlgu va

A széke
egyházi s
eddig saji
ügyében o
reglén. o
abbeli kér
ságot Nml
főbb orszá
ni, hogy eg
által része